

**КРАТКО ОПИСАНИЕ НА НАЙ-ВАЖНИТЕ НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ
В ТРУДОВЕТЕ НА ЧЛ. КОР. ПРОФ. ДГН СТАНИСЛАВ ВАСИЛЕВ ВАСИЛЕВ И
ТЯХНОТО ПРИЛОЖНО ЗНАЧЕНИЕ**

(номерата на трудовете са от „Списък на избрани научни трудове за участие в конкурса“ -
Приложение 2, както и трудове от Приложение 1)

**НАЙ-ВАЖНИ НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ НА ЧЛ. КОР. ПРОФ. ДГН С.
ВАСИЛЕВ**

Основните постижения на проф. Станислав Василев са в областта на минералогията, геохимията и устойчивото и иновативно оползотворяване на твърди горива (биомаса, въглища, петролен кокс, кокс от твърди битови отпадъци) и техните отпадъчни продукти (пепели, сгурии, шлаки), получени от термохимичната преработка (изгаряне, пиролиза и газификация) на тези горива от десетки находища, ТЕЦ и промишлени инсталации у нас и в чужбина. За първи път в световен аспект чрез използването на собствен оригинален систематичен подход и комплекс от разнообразни физични и химични методи проф. Василев е установил детайлно състава и свойствата на изследваните по-горе горива и продукти. Тези фундаментални и приложни изследвания са проведени от него самостоятелно или като ръководител на екипи от България, Япония, Белгия, Испания, Китай, Турция, ЕС и други, и са публикувани в 120 статии, на повечето от които е самостоятелен или първи автор (избраните за конкурса 35 публикации № 1-35 от Приложение 2, както и всички публикации от Приложение 1). Тридесет и шест от тези статии влизат в класацията на Scopus за Топ 10% в класацията на най-цитираните статии за съответната научна област. Направлението, в което работи проф. Василев, е интердисциплинарно и е особено перспективно във връзка с предприетите спешни инициативи в Европа и света за преминаване към зелена, възобновяема и ниско-въглеродна енергия.

Принос 1. Фазово-минераложки и химичен състав на твърди горива и отпадъчни продукти от термохимичната им преработка. Разкрити са нови факти и зависимости с принос към фундаменталното познание за фазово-минераложкия състав и геохимичните характеристики на твърди горива и твърди отпадъчни продукти от термохимичната им преработка, което от своя страна е научна основа за тяхното иновативно, комплексно, безотпадъчно и екологосъобразно оползотворяване. Идентифицирани са и е характеризиран генезиса на над 126 минерални вида и/или групи минерали и неорганични фази във въглища, биомаса и техните пепели като 73 от тях - за първи път в световната литература. Определени са съдържанията, тенденциите за концентрация и формите на присъствие на 73 елемента във въглища, биомаса и техните пепели. Тези изследвания представляват фундаментално познание за минералогията и геохимията на твърдите горива и отпадъчните им продукти.

Публикации № 1-35 от Приложение 2, както и

Публикации № 11, 12, 28, 37, 38, 40, 59, 66, 92, 93, 100, 120 от Приложение 1.

Общ брой научни публикации: 47

Брой забелязани цитати: **10 836**

Принос 2. Комбинирани химични и фазово-минераложки класификации на неорганичния състав на въглища, биомаса и техните пепели. За първи път в световен аспект са създадени нови класификационни схеми за биомаса, въглища и техните пепели, които се базират на собствен, оригинален, систематичен и комбиниран химичен, фазово-минераложки и генетичен подход. Предшестващите класификации са се базирали единствено на химичния състав на пепелта от горивата, което не носи достатъчна информация за поведението на минералното вещество при изгаряне, пиролиза и газификация. Създадените от проф. Василев комбинирани класификации позволяват по-точно прогнозиране на ключови технологични проблеми и екологични рискове при термохимичната преработка и оползотворяване на отделените типове горива и на отпадъчните им продукти.

Публикации № 17-23, 27, 30 от Приложение 2

Общ брой научни публикации: 9

Брой забелязани цитати: **5 919**

Принос 3. Механизми на формиране и стапяне на пепелите от въглища и биомаса и технологични проблеми при термохимичната преработка на горивата. За първи път в световен аспект са изучени поведението на неорганичното вещество при термичната преработка на твърди горива и механизмите на формиране на отпадъчните им продукти на базата на минералния състав на тези горива (за разлика от приетите до момента химични подходи), което е от водещо значение при подбора на подходящ технологичен процес за термохимичната преработка на всеки тип гориво. Предложеният в тези изследвания (приноси 1 - 3) нов подход позволява по-точното прогнозиране на ключовите технологични проблеми (ниски температури на стапяне, шлаковане и блокиране на горивните камери, приложение на пепелите) и екологични рискове (летливост и разтворимост на токсични елементи) при изгаряне и газификация на тези горива. Относно приложимостта на тези изследвания бих цитирал информация от акад. Съботинов за неговото посещение в Япония като Председател на БАН, където му е била изразена „благодарност към българския учен д-р Станислав Василев от БАН, който със своите фундаментални научни изследвания значително им е помогнал за развитието на уникални технологии при използването на въглищата в японската енергетика.” (Съботинов, Н. 2006. Информация от акад. Н. Съботинов за неговото посещение в Япония. Информационен бюлетин на БАН, бр. 1, януари 2006, 11-13.)

Публикации № 1, 23-25 от Приложение 2, както и

Публикации № 59, 66, 96, 98, 104, 105 от Приложение 1.

Общ брой научни публикации: 10

Брой забелязани цитати: **2 157**

Принос 4. Екологосъобразно и устойчиво оползотворяване на пепели от въглища и биомаса. За първи път в световен аспект е създаден модел за многокомпонентно, безотпадно и екологосъобразно оползотворяване на пепели от ТЕЦ, изгарящи въглища, като е доказана възможността за превръщането на тези отпадъчни продукти в полезни, висококачествени и ценни материали с редица индустриални приложения (керамични ценосфери; соли; Fe-концентрат; коксов продукт; тежка фракция, набогатена на редки и разсеяни елементи; и подобрен пепелен остатък). Предложеният модел на извличането им се прилага в Англия, САЩ, Китай и други страни (Blissett, R.S., Rowson, N.A. 2012. A review of the multi-component utilisation of coal fly ash. Fuel, 97: 1-23.). Подробно са разработени възможните иновативни и устойчиви приложения и на различните типове и подтипове пепели от биомаса и въглища в индустрията. Изяснени са причините, които водят до замърсяване на околната среда при изгаряне на въглища и биомаса (Cl, Br, Hg, редки и разсеяни елементи, SO₂, NO_x, CO₂) като са предложени ефективни сорбенти и решения за важни екологични проблеми в районите на ТЕЦ.

Публикации № 4, 8, 10-15, 19, 22, 23, 30, 31, 33, 34, 35 от Приложение 2, както и

Публикации № 37, 38, 40, 101, 102, 106, 119 от Приложение 1.

Общ брой научни публикации: 23

Брой забелязани цитати: **2 913**

Принос 5. За първи път в световен аспект са създадени евтини и ефективни каталитични коксови сорбенти за редуция на промишлени NO_x газове, които се базират на въглищен кокс, импрегниран с преходни метали от пепелта на петролни отпадъци като е предложена технология, осигуряваща оптимални условия за производството на тези сорбенти. По информация на проф. Rafael Moliner от Instituto de Carboquímica (Сарагоса, Испания) такива сорбенти се използват в рафинериите на Repsol в Испания и други страни.

Публикации № 8 от Приложение 2, както и

Публикации № 47, 50 от Приложение 1.

Общ брой научни публикации: 3

Брой забелязани цитати: **46**

Принос 6. За първи път в световен аспект е установен фазово-минераложкият и химичен състав на коксов продукт, получен чрез пиролиза на твърди битови отпадъци. На базата на тези изследвания са предложени технологични решения за екологосъобразното им оползотворяване чрез инертизиране на токсичните тежки метали чрез разделно събиране,

сепарационни процедури с извличане на хлоридни и сулфатни съединения на тези метали от отпадъците и коксовите им продукти още преди тяхната пиролиза и изгаряне. Предложената технология се използва при третиране на твърдите битови отпадъци във Франция, Белгия и други страни (информация на проф. Colette Braeckman-Danheux и проф. Andre Fontana от University Libre de Bruxelles, Белгия).

Публикации № 5-7 от Приложение 2.

Общ брой научни публикации: 3

Брой забелязани цитати: **207**

Принос 7. Изяснен е механизмът на минерална карбонатизация за различен тип пепели от биомаса и техния потенциал за улавяне и съхранение на CO₂ в допълнение към ползата от неутралните CO₂ емисии при изгарянето на биомасата. Доказано е, че потенциалът за улавяне и съхранение на CO₂ в различни типове пепели от биомаса е 19-33% (средно 27%). Посочено е, че бъдещото използване на биоенергия в големи мащаби ще допринесе за значително намаляване на CO₂ емисиите, както и за ограничаване необходимостта от прилагане на скъпи сорбенти и технологии за улавяне и съхранение на CO₂.

Публикации № 32, 33 от Приложение 2, както и

Публикации № 99, 101, 103, 106, 108 от Приложение 1.

Общ брой научни публикации: 7

Брой забелязани цитати: **73**

Гореописаните научни приноси имат фундаментално значение за развитието на науката както в България, така и в световен аспект, като допринасят съществено за по-задълбоченото разбиране на състава и свойствата на твърдите горива и продуктите от тяхната преработка. Това от своя страна допринася в приложен аспект за напредъка на технологиите за преработка на твърдите горива, комплексното и екологосъобразно оползотворяване на отпадъчните им продукти и намаляване на екологичните проблеми в районите на ТЕЦ. В резултат на тези изследвания са направени препоръки или са разработени практически решения за някои технологични и екологични проблеми. Изследванията на проф. Василев през последните 10 години върху биомасата като основен и актуален възобновяем източник на енергия имат важен принос при: формулиране на нови стандарти за качеството и сертифициране на биомасата като суровина за производство на въглеродно-неутрална енергия, биогорива и химични продукти; създаване на нови или модифициране на вече съществуващи технологии за производство на биоенергия с увеличаване делът на биомасата при съвместното ѝ изгаряне и газификация с въглища в ТЕЦ; подобряване политиките за производство на устойчива биоенергия и противодействие на климатичните промени чрез преминаване към зелена и нисковъглеродна енергетика в световен мащаб.